

Lisztóczy László

Levél Sztánára

A hetvenéves Szabó Zsolt köszöntése

Kedves Zsolt Barátom!

Ugye, emlékszel még az első találkozásunkra? Az 1980-as évek közepe táján történt, amikor Ilia Mihály bevont egy, a két világháború közötti erdélyi magyar irodalmat kutató munkacsoportba. Az én választásom Benedek Elek utolsó pályaszakaszára, erdélyi irodalomszervező munkásságára esett. Lengyel Dénes hívta föl rád a figyelmet, tőle tudtam meg, hogy Elek nagyapó erdélyi irodalmi levelezésének a közreadásán munkálkodszt, az első kötet már napvilágot is látott. A kolozsvári vasútállomást jelöltük ki a személyes találkozás színhelyéül. Te – ahogy előre megbeszéltük – a *Művelődés* egyik számát tartottad a kezvedben, nekem pedig az *Új Tükör* volt az ismertetőjelem. Akkoriban épp tilos volt magánlakásokban megszállni, ezért szobát foglaltál nekem az egyik kolozsvári szállodában. Kezembe adtad Benedek Elek irodalmi levelezésének még megjelenésre váró anyagát, továbbá az első kötetből kicenzúrázott leveleket és levélrészleteket. Néhány napig megszállottan jegyzeteltem ideiglenes lakhelyemen, és felbecsülhetetlen kincsekkel tértem haza. Ezeket felhasználva írtam meg *Benedek Elek és a romániai magyar irodalom kezdetei* című tanulmányomat. A Te feltáró munkád és kiváló jegyzeteid nélkül aligha tudtam volna boldogulni a témával. Az 1920-as évek erdélyi irodalmának nélkülözhetetlen forrása ez a négykötetessé gazdagodó levélgyűjtemény. Ha egyebet nem tettél volna, csupán ezért is emlékezni fog rád az utókor, amíg magyarok élnek a földön.

Akkor tapasztalt, párját ritkító segítőkészséged, önzetlenséged és nagyvonalúságod barátságunk egész történetét végigkísérte. Olyan ember segítségével ismerhettem meg Erdélyt, aki úgy ismerte a valaha Tündéerkertnek nevezett országrészt, mint a tenyerét. Soha nem felejttem el, hogy egyszer útitársaimmal – Feleségemmel és régi, kedves tanítványommal, Román Évával – a Házsongárdi temetőt szerettük volna bebarangolni, és téged kértünk föl kalauzolásra. A temető bejáratánál megvásároltuk az összes virágot, és heccelődtünk, hogy nem tudsz elvinni minket annyira híres magyarnak a sírjához, amennyi virágszálat magunkhoz ölelünk. Fogadást kötöttél velünk, hogy előítéletünknek az ellenkezőjét fogod bizonyítani. Megállapodtunk, hogy minden sírra csak egyetlen virágszálat teszünk. Mi ígéretedet elhamarkodottnak, könnyelműnek ítéltük, és eleinte nagykegyesen két-három virágot is a sírokra helyeztünk. Később kezdtük a takarékoskodást, mert a virágok hamarabb elfogytak, mint a sírok. Persze könnyű volt ilyen szégyenbe

hozni jóhiszemű barátait annak, aki gyermekkorában újra és újra a nagypjával, Szentimrei Jenővel járta végig a temetőt.

Egy másik alkalommal arra kértünk, hogy jöjj velünk, és vigyél el minket azokra az emlékhelyekre, amelyek nagypád és atyai jó barátja, Benedek Elek életében említésre méltó szerepet játszottak. Ezt az utazást is felejthetlenné tette a Házsongárdi temetőben tapasztalt helyismereted és tájékozottságod, no meg a lényedből, szavaidból áradó szeretet, amelyet Erdély múltja és jelene iránt éreztél. Különösen emlékezetes volt közös kirándulásunk mészkői epizódja. Ott természetesen Balázs Ferenc sírjára vittünk virágot. A temető közelében egy kovácmesterrel ismerkedtünk meg, aki olyan, a kohóból és az izzó vasból kiröppenő szikráktól is megvédő kötényt viselt munkája közben, amelyet édesapám, aki szintén kovácmester volt. Ő és családja pazar vendéglátásban részesített bennünket. Engem ez a találkozás roppantul meghatott, ettől – és persze az élmények gazdagságától, amit bizonyára tovább hevített a menet közben elfogyasztott pálinka ereje is – könny szökött a szemembe. Könnyet láttam csillogni a Te szemedben is. Nemcsak ott és nem is csak akkor, hanem mindig, amikor a szeretet határokön átívelő gesztusaival találkozta.

Nagyon szép emlékem a *Verseken tündöklő Erdély* című antológiásorozat szerkesztése és erdélyi fogadtatása az 1990-es évek első felében. Te is részt vettél, testvéreddel, a sepsiszentgyörgyi Castrum Könyvkiadó vezetőjével, Bojtával együttműködve, a kötetek megformálásában és az erdélyi könyvbemutató körutak szervezésében. A diktatúra bukását követő eufória akkor még nem csitult el, számtalan megható és fölemelő élményben volt részünk. A közös munka szépsége és az azt kísérő siker képességeink, emberségünk legmélyebb, legtisztább tartalékait is mozgósította.

A kezdetektől önzetlenül támogattad az Egerben működő Dsida Jenő Baráti Kör tevékenységét, melynek alapítója és mindmáig elnöke vagyok. Részt vállaltál irodalmi egyesületünk erdélyi megismertetéséből, folyóiratodban, a *Művelődés*ben többször is bemutattad és népszerűsítetted programjainkat, néhányszor közzétetted éves beszámolóinkat is. A *Művelődés* ettől függetlenül is elevenen él az emlékezetünkben. A lapot a legsötétebb években és a legmostohább körülmények között is életben tartottad, utakat építettél lélektől lélekig, híven szolgáltad az erdélyi magyar kultúra ügyét. Megindítottad a folyóirat könyvsorozatát, és hasznosabbnál hasznosabb kiadványokkal gazdagítottad az Erdély – és elsősorban Kolozsvár – múltjára vonatkozó ismereteinket. A Dsida Jenő Baráti Kör összejövetelein színvonalas előadásokat és könyvbemutatókat tartottál. Egyszer Sas Péterrel folytattál eszmecserét Kolozsvárnak a magyar művelődésben betöltött szerepéről. Neked köszönhetjük Sas Péter barátságát is, aki nem mindennapi érzékkel, tehetséggel és szorgalommal tárja föl Kolozsvár művelődéstörténetének elfelejtett értékeit és kuriózumait.

Egyéniségednek és tevékenységednek az önzetlenség, az áldozatkészség mellett a hűség a kulcsszava. Az Erdély iránti hűség az archimedesi pontja egész életednek és munkásságodnak. Engem leginkább a volt osztályfőnököd, Árkossy Sanyi bácsi iránt táplált, soha nem lankadó szereteted és hűséged ragadott meg. Rendszeresen fölkerested őt egri otthonában, pártfogoltad, és segítetted élete alkonyán is.

Következetes hűséggel és szeretettel állsz mellettem és a Dsida Jenő Baráti Kör mellett is. Hetvenedik születésnapod alkalmából Margó és Éva nevében is hálatelt szívvel szeretném megköszönni mindazt, amit értünk és irodalmi egyesületünkért tettél.

Áldjon meg Téged és Szeretteid a Mindenható hosszú, boldog élettel!

Baráti öleléssel:

Lisztóczky László

Eger, 2016. május 16.

A sztánai Varjúvár

(forrás: commons.wikimedia.org)